Q. D. B. V.

MECHANISMVM VENAE AZYGAE PLEVRITIDIS CAVSAM

PRAESIDE

D. MART. GOTTHELFF LOESCHERO

PHYS. PROF. PVBL. ORD. MED. EXTRAORD. EIVSDEMQVE FACVLT. ASSESS. NEC NON SEREN. DVC. SAXO-VINAR. PHYS. PROV.

PRO GRADV DOCTORALI OBTINENDO

IN AVDITORIO MAJORI

AD DIEM XI. JVL. A. MDCCXXIV.

PVBLICE DISPVTANDVM PROPONIT

AVCTOR

FRANCISCVS FRIDER. TITTMANN DRESDENSIS.

VITEMBERGAE, LITERIS VIDVAE GERDESIAE

DE MECHANISMO VENAE AZYGAE PLEVRITIDIS CAVSA.

PROOEMIVM.

Supervacaneum fere institutum posset videri, quibus tot de Pleuritide dissertationes, tot Practicorum capita, tot opiniones pro & contra defensæ quotidie ante oculos versantur. Sed enim vero, quo accuratius res investigantur medicæ, hoc plures se offerunt veritates incogni-

tæ, quas ſolertiſſimorum Anatomicorum aſſidua corporis humani perſcrutatio detegit, & ad commodiorem certioremque Pathologiæ explicationem & demonſtrationem viam quam optime monſtrat. Pleuritis ipſa exempli inſtar loquetur. Quotquot enim fere ex antiquioribus perinde ac recentioribus auctores evolvuntur, multa poſteritati perſcrutanda reliquerunt; quandoquidem cum maxime tum quoad ſedem ac locum affectum, tum quoad phænomenorum explicationem differunt, imo diverſos affectus ſæpiſſime confundunt. Non in adducenda diſceptatione de loco affecto in pleuritide nimis prolixus ero, quæ *Manelpho*, *Gvelfalioni*, & *Baldo* Profeſſ. Gymnaſ. Rom. florentis nec non *Moravio* Prof. Lut. Pariſ. elapſo ſeculo interceſſit, quippe qui, auctoritate *Hippocratis*, *Herophili*, *Petronii*, *Plateri*, *Cagnati* inducti, nullam Pleuritidem a membranæ coſtas ſuccingentis inflammatione, ſed a dimidiati pulmonis incendio, omnem excitari, contenderunt.

Hi, uti divi ſenis mentem quibusdam in locis minus recte ſunt interpretati, ſic in explica-

tione

tione rem inexplicatam fere tradiderunt; ita, ut mirandum, quanta ex præconceptis opinionibus ſibi formaverint dubia. Antiquiores equidem excuſationem merentur, circulo ſangvinis tunc temporis ignoto, quapropter ipſis fluxiones multæ imaginariæ negotium faceſſiverunt. Supra dicti vero Itali, niſi pro ſcopo habuiſſent, auctoritatem venerandi Parentis vindicare, haud immerito culparentur, cum plures Medicorum, inprimis vero *Riverium*, *Sennertum*, aliosque habuerint coævos, qui magis ſobrie, & cauſam proximam, & partem affectam, & modum invaſionis deſignaverunt. Obtinuit eorum ſententia hucdum certa ratione in ſcholis Practicorum digniſſimam fidem; pace tamen omnium liceat mihi aſſerere, accuratiſſimam deſcriptionem venæ ſine pari *Cl. Jo. Mar. Lanciſii* in Epiſtola ad *Cl. Morgagnium* de eadem firmiſſimum nobis pleuritidis theoriæ poſuiſſe fundamentum. Qui locus tanti mihi viſus fuit, ut, ſpecimen Academicum editurus, paulo ſollicitiorem de eo inveſtigationem inſtituerem, atque oſtenderem, tam ab antiquioribus in explicanda pleuritidis ratione multa omiſſa eſſe, tam a viro modo lauda-

laudato, elegantem materiam nobis ſubminiſtratam, in qua ſolertia noſtra haud præter rem exerceretur.

I.

Rationum igitur ex venæ illius Mechaniſmo peculiari atque ſtructura notabili inferendarum probabilitatem, & in pathologia Pleuritidis explicanda utilitatem inquiſituris, nobis ante omnia curioſa Clar. Viri Venæ Azygæ deſcriptio erit recenſenda. Locata videlicet eſt vena, Græcis azygos dicta, in homine intra thoracem ad radices coſtarum verſus dextrum vertebrarum latus, &, more cæterarum venarum, valvulis munita, a ſepto transverſo inter pleuræ membranam ſurſum progreditur, atque in aſcenſu e ſingulis intercoſtalibus muſculis, tam dextris, quam ſiniſtris, ramos, ut & ex bronchiis bronchiales Ruyſchianos accipit, tandemque inſignem truncum conſtituens, curvo itinere, ſive paululúm in arcum flexo, ſupra tubum aſperæ arteriæ inter quartam ut plurimum & quintam dorſi vertebram aſſurgit, ac ſangvinem, quem convehit, univerſum ingerit intra ſuperiorem cavam, quo loco nondum pericardium ingreſſa

ſa eidem aſperæ arteriæ incumbit ac firmiter adhæret. Venulas a tribus vel quatuor ſuperioribus coſtis, quanquam ſint, qui negent, revera accipit, tribus nimirum ſurculis in unum cöeuntibus, & quaſi per communem canalem ſangvinem e muſculis primarum coſtarum ad eandem regerentibus. Sic quoque verſus latus ſiniſtrum inſignis ſæpius ramus venæ azygæ officium præſtans, in fœmellis inprimis longiori thorace gaudentibus, fuit obſervatus, ſuperne non cum vena cava, ſed ſubclavia, inferne per ultimum ramulum cum vena ſine pari dextra, copulatus; hemiazygus ideo dictus, quod tantum a ſex ſuperioribus intercoſtalibus ſpatiis reducit ſanguinem, inferiores vero rami cum dextra vena uniuntur.

II.

Situm venæ noſtræ æque ac divaricationem anaſtomoſis curioſa ſequitur, quam *Sylvius, Fallopius, Veſalius, Euſtachius*, alii, jam tum elegantiſſime demonſtrarunt. Sicut & illud docte expoſuerunt, germina venæ ſine pari tum ſuperne, per ipſius ſterni cartilagines in externos pecto-

pectoris musculos divaricari, atque cum mammariis conspicua anastomosi copulari, tum prope dorsi vertebras in posteriores, ac laterales externas partes usque ad membranam adiposam produci, tum demum inferne ad lumbares quoque musculos deferri, ac, superato diaphragmate, eadem germina in latere sinistro sæpe cum vena emulgente, in dextro frequenter cum cava aut recurrente a testibus; imo juxta Auctorem nostrum, azygam cum uterinis vasculis interdum concurrere. Intimior hæc connexio monstravit ipsi reciprocum fluxum liquorum, tum a cava atque ab emulgente sursum in azygam, quam ab hujus externis surculis deorsum in cavam & emulgentem.

III.

Non vasa vero sangvifera solum inter se, sed & cum nervis arctissimum in pectore habere nexum, acute idem *Lancisius* deprehendit, quippe quod nimirum nervi per interiora thoracis, & dorsi costas inter pleuræ membranas, ad diaphragma usque decurrentes, supra ramos venæ azygæ utrinque erratico flexu & geminatis plerumque, hederæ instar, claviculis perreptent,

variis-

variisque in locis cum caudice venæ azygæ & ramis intercoſtalibus amplexu ſeſe permiſceant. Ab arctiori hoc nervorum & venarum amplexu, ulterius ad orificium azygæ admirandum in venam cavam dehiſcens, deductus fuit, ubi membranoſum fornicem inoſculationis venæ, muſculari quodam ſemicirculo valide munitum, & nervo ex intercoſtalium ramis inſtructum detexit, imo crebriori demonſtratione inventi veritatem in cunctis cadaveribus diſſectis confirmavit. Quod, ſicut res eſt haud levis momenti, ita nec minus notatu eſt digniſſima connexio, vel per poros, vel per tubulos venæ ſine pari cum trachea. Ubi nempe verſus venam cavam ſuper aſperam arteriam in arcum flectitur vena azygos, ibi arctiſſime per validas fibras & minuta vaſa, ad interiora usque penetrantia, cum illa arteria eſt connexa. Quod autem via in illam pateat, per memoratum eundemque fibroſum nexum, aperuit liquidorum tranſitus, quæ per flatum excitatis bullis, e minimis orificiis auctore *Lanciſio* rorare animadvertuntur.

IV.

Ordo rei jam poſtularet, ut ſimilem pleuræ ſubjungerem deſcriptionem. Sed quando ſtructura anatomica in vulgus nota eſt, operoſiori explanatione membranæ illius equidem potero ſuperſedere, talem exhibiturus tantum, qualem rei exigit neceſſitas, hoc eſt paulo conciſiorem: membranam nimirum eſſe lævem, tenuem, compactam, ex duplici lamella conſtantem, & totum thoracem inveſtientem, duos quaſi ſacculos in medio mediaſtinum conſtituentes efformantem, ex *Ruyſchiana* detectione arteriis & venis capillaribus, nec non nervulis gaudentem, certum eſt, nobisque in præſenti ſatis. Interim brevis hæc deſcriptio anſam ſuppeditat dubitandi, an priſcæ ſententiæ de inflammatione hujus membranæ per omnia calculum addere debeamus? Non equidem inficior, inflammari poſſe membranam hanc, & quidem ſympathice, utpote gnarus, ſubſtantiæ ejus ineſſe vaſa capillaria ſtaſium & inflammationum capacia. Sed enim vero hanc ſolam non tanti eſſe momenti, ut graviſſima ejusmodi ſymptomata

mata, nedum pleuritidem, producere poſſit, ex eo aſſerere ante omnia auſim, quod in omnibus inflammationibus non tantum receptivitatis & capacitatis partium, nec non diſpoſitionis ex ſtructura, ſed & quantitatis materiæ congeſtæ ſanguineæ, & ſeri per naturæ pulſus affluentis, maxima ratio ſit habenda. Quis enim practicorum celebriorum inflammationem, quoad ego doctus ſum, peritonæi tradidit? cum tamen, juxta recentiores anatomicos, etiam ſit membrana ejusdem ſtructuræ, tenuis nempe, denſa, polita, lubrica, multis vaſis ſangviferis ab epigaſtricis, mammariis, lumbaribus, & diaphragmaticis, nec non ſimilibus nervis intertexta.

V.

Non enim obſtat, quod, cum in diſſectionibus corporum defunctorum ex inflammatione vel muſculorum abdominis, vel viſceris cujusdam nobilioris, in regione adjacente ſæpiſſime macula quædam rubens offendatur, inde argui poſſit, ubi rubor, ibi inflammatio, quandoquidem plura ſigna pathognomonica, uti inprimis tumor, tenſio, calor auctus, requiritur, præſer-

tim cum ipsæ erysipelaceæ inflammationes membranis alias fere solis competentes, hæc sibi exposcant primaria signa, consentiente *Langio*, reliquis haud sepositis. Quid quod nulla, quantum mihi constat, in scholis Practicorum erysipelacea membranarum interiorum uere talis inflammatio inveniatur. Quod ipsum tamen non negauerim de membranis, quæ alius plane sunt structuræ, & quasi compositæ, quales sunt tunicæ intestinorum, cutis, dura mater, albuginea, diaphragma &c. Hæ namque fibras modo laxiores, succulentiores, modo majorem vasorum sanguiferorum & lymphaticorum copiam habent, humorumque faciliorem æstum patiuntur, adeoque ab incendiis inflammatoriis non sunt excludendæ. Apparet igitur exinde, membranas simplices, compactas, densas, non ita facile solas, ut hactenus putarunt, inflammationibus gravioribus esse obnoxias, sed potius incendia in partibus vicinis musculosis, vel vasculis, haud ita minimis initium capere, & sic ipsas in consensum rapi. Venit mihi in mentem hic objectionis alicujus, quæ ab inflammatione membranæ pulmonum exterioris, in Peripneumonia

peti

peti possset. Antiquiores enim existimarunt, inflammationem illam esse erysipelaceam, & mere superficialem. At *Cl. Stahlius* hunc nodum solvit, cum ad experientiam provocat, qua in cadaveribus ex Peripneumonia neglecta defunctis, profunda stasis sangvinis, in meditullio pulmonis, sit deprehensa, atque exinde concludit, peripneumonicam inflammationem, totam potius pulmonum implere substantiam, quam circa solum ambitum exteriorem hærere. Hinc firma adhuc manet sententia nostra, membranas simplices, sua natura, vix inflammari posse.

VI.

His ita pensitatis, quæ a majoribus nostris inflammationi pleuræ sunt adscripta, ea stagnationi sangvinis in vena azyga ejusdemque ramis majori jure attribuemus, ita, ut non pleuram, sed venam modo dictam, causam Pleuritidis subministrare asseveremus. Quantum igitur ad argumenta theseos nostræ attinet, ante omnia monemus, in schemate Phlegmonum generali nos a parte recentiorum stare, & illas congestionibus & subsequentibus stagnationi-

bus ſanguineis, in locis pro diſpoſitione ætatum, hæmorrhagiis conſvetis aſſignare. Propterea primo patet ex data deſcriptione, Venam azygam cum ramis unicum eſſe vas venoſum, per omnia thoracis latera divaricatum, & ex univerſo ambitu ſangvinem ad receptacula majora revehens; quid mirum igitur, ſi ſtatuamus, quod, tum propter ſtructuram peculiarem, tum nimiam congeſtionem & humorum allapſum, in prædiſpoſitis ſubjectis, vel partialis, vel totalis, ſtagnatio ſuboriri queat.

VII.

Præprimis vero ſingulare quicquam in eo latere videtur, quod natura, alias compendii amans, peculiarem quendam truncum, ſanguinem revehentem, duxerit neceſſarium; ramos enim intercoſtales breviori via ad modum arteriarum cavæ annectere, ipſi peræque poſſibile fuiſſet. Sed, ſapientiſſimam hanc efformationem ideo factam, arbitror, ne ramuli illi minores, horizontaliter fere ſiti, & ponduſculo venæ majoris molem minime æquantes, nimis gravem paterentur renixum, ſed potius, vi omnium

vaſo-

vaſorum in communi azygæ alveo unita, vehementiori ac celeriori fluxu, ſangvis in truncum cavæ ſuperiorem reduceretur. *Lanciſius* haud vulgarem hac ex parte fovet opinionem, ſentiens, ſangvinem intercoſtalem alternis reſpirationis motibus, & muſculis huic muneri ancillantibus inſervire debere, & propterea diuturniori circulo opus eſſe. Connexis autem ramis cum trunco cavæ inferiori in homine erecto, fieri non potuiſſet, quin ſibi invicem fuiſſent impedimento, naturam itaque quam optime perſpexiſſe, in cava ſuperiori, propter ſanguinem proprio pondere velocius illabentem, & verſus præcordia deſcendentem, tum per ſanguinis coſtalis affuſionem, tum per valvulæ genus, ab *Euſtachio* prope cordis auriculam apud homines indicatum, injectam remoram multum commodi præſtare.

VIII.

Adducta hæcce non minus ſunt utilia, quam curioſiſſima, atque in explicatione pathologica, viam pandunt ad demonſtrationem congeſtionum ſanguinearum, circa ambitum totius pectoris & imprimis venam azygam, facillimo

modo

modo exinde probandarum, si modo attendamus, juxta *Hippocratem* eas subjectis competere ætatem agentibus juvenilem, in pueritia narium hæmorrhagiis spontaneis assuetis. Enimvero, his suppressis, majori copia sangvis de capite proruit, ac deinceps venis ad retardationem fluxus sibi subordinatis, cum utraque ex hominis statu plethorico insigniter turgeat, minor omnino majori cedere & fluxum sufflaminando vim sibi cogitur inferre; arteriæ vero intercostales, officio suo interea fungentes, sanguinem pressione in venas promovent, qui, coacervatus & in refluxu impeditus, tonum vasorum relaxat, & stases necessario excitat.

IX.

Nemo autem sibi persvadeat, ac si naturæ vitio voluissemus vertere, quod per ejusmodi venarum constructionem statui præternaturali ad stases hasce noxias producendas, manus veluti obtulisset: enimvero, quis naturæ vias efformanti, Plethoræ præparationem insimul attribuet? cum hæc, ipsi alias infensissima, invitæ quasi, a rebus extrinsecis, nimirum lautiori diæta,

diæta, & vita ſedentaria, multisque aliis plerumque obtrudatur, quapropter in ſtatu ſecundum naturam, hæc ſubordinatio haudquaquam eſt expoſita periculo, dummodo a cauſa externa & remotiori nullum ipſi inferatur.

X.

Porro memoratæ ſtaſes ex noviter demonſtrato inoſculationis ſemicirculari fornice muſculoſo, mirandum ſane, quantum illuſtrentur. Non equidem ſtrictiſſime determinaturus ero, qualemnam uſum ſpecialem præſtet; cum inventor iſtiusmodi officium ita explanet, ut ubi carnoſæ fibræ, nervo inſtructæ, ibi motum edi ſit neceſſe. Fieri igitur conſtrictiones ſecundum naturæ indigentiam, ita ut moderatoris inſtar, & rectoris refluxus ſangvinei eſſe poſſit. Quod vero ex his modus & cauſa ſtagnationum, imo ſubſequentium inflammationum pleuriticarum in ſummo gradu elucefcat, experientia & avtopſia auctoris, qui phlogoſi oſculum omnino affectum & rubentiſſimum in nonnullis ſubjectis detexit, & in cunctis, quæ ſecuit, veram præſentiam orificii, imo quoque in hemiazyga, non

 abſi-

absimilem fibrosam cum nervis machinam deprehendit. Quomodo vero ex stagnationibus sangvinis hoc constringi inflammarique possit, sequentia monstrabunt.

XI.

Silentio utique meditationem prætereundam minime reor, cur medius venter in ambitu tot insignioribus nervis, tum musculis, tum venis solum inservientibus, fuerit dotatus, cum singuli musculi intercostales, peculiares quoque habeant ramos nervorum a dorsalibus, quid itaque tum intercostalibus tum phrenicis fuit opus? De eo solertissimus Auctor limatissimum nobis suppeditat judicium, quia motus thoracis non tantum perenniter sit alternus, sed nonnunquam expediat, illum longe celeriorem fieri, atque intendi, id circo providentia naturæ consultum fuisse arbitratur, ut isthæc actio, aliis etiam nervis tum in venas tum in dorsales nervorum ramos immissis, pro temporum opportunitate adjuvaretur. Operæ igitur erit pretium, ut exponamus, quale in stasi pleuritica, nervi intercostales azygæ ramis quasi circumvoluti, facessant

cessant negotium, stagnationes nimirum aggravando, & gravissimorum in pleuritide dolorum causam suppeditando. Nam, nervos ultra suum tonum absque vitio haud tendi posse, quivis C. H. scrutator affirmabit, hinc vena sine pari ab infarctu sangvineo distensa, cum ejus parietes non sane non relaxari possint, ubi nervosum amplexum, ibi quoque intersectiones & constrictiones patitur, proindeque refluum & congestum sangvinem inæquali amplitudine eo gravius intercipit, materia vero sangvinea mota equidem, sed non promota, premit & irritat ex nimia distensione nervos, immensos excitat cruciatus, & dolores parit punctorios. De cetero modus, quo isti in vera pleuritide ad scapulam & humeros ascendere & continuari possint, tum ex præmissis, tum venæ azygæ situ, tum ex connexione nervorum intercostalium cum musculis humeri, sua sponte patet.

XII.

Ut autem hæc, forte non contemnenda, ulterius illustrentur, huc facient, quæ *Lancisio* in dissectis cadaveribus, sæva pleuritide in

peripnevmoniam facessente interemtis, memoratu digna contigerunt observare. Ramos venæ azygæ lateris, quo ægri primum doluerunt, in varices abiisse, id est, ex sangvine, tum sua, tum nervorum culpa subsistente, venas tumefactas, & in nodosas intumescentias elevatas fuisse. Quæ si non resolvi nec discuti possunt, postea in concretiones polyposas, ab Auctore multis vicibus annotatas, nec non in suppurationem partium degenerare solent. Vasa vero pectoris & congestionibus & varicosis extensionibus obnoxias esse, jam tum *Hippocrates* in quibusdam locis recensuit, &, quantumvis accuratiori vasorum & nervorum structura incognita, attamen de tuberculis dictorum vasorum, venis pectoris divulsis, ita ut convulsio facta sit, quæ dolores excitet & pulset, sermonem fecit, ut putarem, nemini secus judicare liberum esse.

XIII.

Restat, ut nunc prosequamur, quanam lege osculum venosum inflammetur, insimul occludatur, atque constringatur. Levissime vero ex præmissis evincitur, distensionem præternatura-

turalem, exacerbationem nervorum, circulo in ipſis læſo, & motus inflammatorios ſatis ſuperque cauſam porrigere, quod tunicæ equidem, ſed non per ſe, inflammentur, &, tono nervorum excedente, ſpaſmi oriantur. Atque ut occurratur præjudicio, e dictis apparere, nos in omni pleuritide, totalem caudicis venæ ſine pari infarctum, & ſimul per totum ambitum pectoris circulum ſanguinis ſufflaminatum ſtatuere, monemus; id modo de ſummo morbi coſtalis gradu intelligendum, non abnuentes, utrumque ex cauſa ſpecialiſſima in loco particulari principium & accrementum ſumere poſſe. Et, quid quæſo impedit, quo minus in univerſum infarctum fieri credamus, cum ſuppeditata deſcriptio nobis anaſtomoſin cum vena emulgente, vel cava, imo reciprocum humorum fluxum experimento demonſtraverit, ita ut, via verſus ſuperiora prohibita, ſangvis tamen in tantum verſus inferiora, e pectoris latere non affecto deferri poſſit, nec opus ſit, ut circulus vel in pectore, vel etiam in toto corpore, retardetur.

XIV.

Quo præterea magis perſpicue deprehendantur omnia, nodus, ex hactenus receptis Practicorum opinionibus, difficillimæ alias extricationis, de ſputi pleuritici præparatione & via evacuante, erit diſcindendus, id quod eo expeditius conſequar, cum *Lanciſius* pleraque extricare cœperit, atque hoc ipſo operam nobis facilitarit. Penſitet enim quisque, quanta difficultate laboraverit, qua tam longo itinere opus fuit ſputo ad viam ejaculantem, cum, vel e latere pectoris in cavitatem tranſſudare debuerit, ut a pulmonibus abſorberetur, ibique ad exitum præpararetur, poris tamen foras introſpicientibus, nondum ſatis demonſtratis; quanquam *Jo. VValæus*, poros piſum maiuſculum amplitudine capientes, & *Plempius* tantos, quibus ſtilus craſſior immitti potuerit, obſeruaſſe ſomniarunt; vel cum finxerunt, quod per vaſa ſangviſera ad cor, de corde in pulmones delabatur. Quapropter ſub hoc reſpectu multis Practicorum, lobum pulmonum alterutrum in Pleuritide accuſantibus poſſet ignoſci, quando eo allabo-

rarunt,

rarunt, ut commodiorem exſcreationis viam demonſtrarent, dum Paradoxon plane fuerit, pulmones non affectos, ſputum tamen fundere cruentum.

XV.

Videamus ergo noviter inventam viam *Lanciſianam*, patula num ſit, & quemadmodum nemo, quantum ego novi, primæ detectionis palmam ipſi præripiet, ſic & primus ſat accurate modum, quo exeat ſputum, demonſtravit. In memoriam vero revocandum erit, quod ſupra, in deſcriptione de connexione cum fiſtula pulmonali, ſuppeditavimus, venam azygam ſuper unum aſperæ arteriæ crus, in arcum verſus venam cavam flecti, ibique per validas fibras & minuta vaſa arteriæ eſſe annexam, quæ vaſa ad internam tracheæ faciem penetrent, ut Inventori non levem ſemper injecerint dubitationem, num obſcuri lateant aditus, ab azyga intra aſperam arteriam inferentes, quos natura in vera pleuritide, ſeu laterali ſimplici morbo, per ſputum facile deſinente, recludat, aperiat, atque ſic breviori itinere morbificum humorem per anacatharſin derivet. Quod vero cœci meatus

meatus pro temporum opportunitate in nobis dehiſcant, & morbificæ cauſæ exitus præparetur, quotidiana ferme praxi comprobatur, natura ſibimet ipſi, ad plurimas hæmorrhagias & fluxiones, vias naturaliter occluſas aperiente.

XVI.

Hinc Cl. Auctor adductus, vena cava ligata, injectiones liquorum flatu inſtituit, una cum mutatione vaſorum, modo in cavam, modo in azygam, modo ſubclaviam injiciendo, & tuto inde collegit, ex azyga meatus hoſce longe numeroſiores, aut patentiores exiſtere. Si autem quis vim flatu venis illatam accuſare velit, is accuſet quæſo, naturam ipſam in ſtaſibus ſangvineis, vaſis itentidem diſtentis, poros vel orificia venarum ſibi recludentem. Hiſce ſi nondum contentus eſſe velit, attendat ulterius, quid de ſequentibus judicandum ſit, ubi duplici memorata obſervatione practica confirmat: ægros, benigna pleuritide laborantes, ante quartum diem, janua venæ adhuc clauſa, cruentam, poſtea albam coctam lympham ſpuentes, ipſam non a profundo pectoris hauſiſſe, & traduxiſſe, ſed

a loco

a loco, quem digito ſciſcitanti monſtarunt, ſub ſterno ſcil. ubi ſe azyga in cavam aperit. Alterum demonſtrat more, qui Romæ invaluit, ubi pleuritide ſi quis corripitur, dolentem partem oleo prius inunctam, pollice, unam inter alteramve coſtam, vehementer fricare, ac verſus dorſum pellendo ita urgere ſolent, ut ægrotus paulo poſt tuſſi corripiatur, & ſemper fere ſangvinem exſpuat, illis inſuper aſſerentibus, ab ea parte, ubi ingreſſus azygæ in cavam, ſeipſos acrem ſtimulum ad tuſſiendum ſentire.

XVII.

Ad faciliorem ſputi expreſſionem in tracheam, ventrem muſculi triangularis ſub ſterno inſerti ex mente *Lanciſii* opem ferre, abſonum haud videtur. Non enim hic muſculus tendi poteſt, quin thymus, ſubjecta vena cava, atque adeo quoque inoſculatio azygæ, cum ipſa trachea neceſſario prematur, eo magis, ſi quando a congeſtione vaſa inflata turgeſcant. Accedit motus muſculorum intercoſtalium pro reſpiratione dilatatorius, ubi vaſa tumida, in interſtitiis muſculorum ſummo cum dolore com-

primi, & viis in aſperam arteriam apertis, anacatharſin promoveri neceſſe eſt.

XIIX.

At enim vero, univerſam ſputi copiam per venam azygam ſecerni, tanta fere laboraret difficultate demonſtrandi, quantam membranæ pleuræ patronis imponerem, ſi ipſis præparatio hujus colluviei ex membrana ſolum derivanda eſſet. Hi uti non poſſunt non refugere ad vaſa ſangviſera, & majorum auxilia implorare, dum, vaſa pleuræ minima id præſtare non poſſe, cuilibet conſtat, quid quod, nec ego membranam ejusmodi tendineam nunquam ſeri tantam copiam ſecernere, imo materiam purulentam in ea conficere vidi, *Sennerto* per omnia adſtipulante, quapropter in ſangvinea hoc potius latere maſſa veroſimillimum videtur. Non enim quantitate ſolum peccare, ex qua aberrationes œconomiæ pectoris, & motus congeſtorios ſupra demonſtravimus, ſed etiam a ſero excedente, prout *Stahlius* conſentit, in craſi læſum eſſe, imo rheumatica diatheſi laborare, ſanguine ſub primis jam dum diebus e vena miſſo,

nobis

nobis ante oculos ponitur, crusta vel materia albicante ipsi supernatante, vel justo citius in polypeum quasi crassamentum coeunte. Unde propterea pro certo colligimus, massam seri extravasatam, copiam sputi suppeditare, connexionem vero porosam venarum cum trachea, pati tantum, ut trajiciatur & transcoletur. Neque hoc monstri quicquam alit, si quis perpendet, hujusmodi evacuationes aliis in corporis partibus quoque inveniri, & congestiones infimi ventris sangvineas, tales fluxiones ut plurimum comites habere, quid etenim tunica, quid viscere nobiliori, sputum alias secernente, nimirum pulmonibus opus est? cum a meris venis mucus serosus striatim cruentus, materiæ purulentæ sæpissime instar, in hæmorrhoidibus mucoso-albis, in primis evacuationibus menstruis, fluore albo simplici, multisque sexcentis aliis, evacuationibus criticis percolari possit. Ut inde manifesto appareat, motibus salutaribus, omnes corporis vias alioquin impervias, patere, quidni vena azyga, in morbo costali solo, pro sputo percolando.

XIX.

Pulmonibus autem universum secretionis sputi officium derogare velle, ex parte contraria illorum, qui omnem ipsis tribuunt, pari jure improbandum esset; neque ita nostra mens est, cum potius in affectibus complicatis plevropnevmonicis, non equidem substantiæ illorum membranaceæ, sed ex opinione recentiorum Physiologorum, apicibus porisque vasorum sangvife-rorum sputi coctionem primario tribuamus.

XX.

Ex his omnibus rite hactenus adductis, & ponderatis, confectum esse puto, quod antea insinuavimus, mechanismum venæ azygæ pro pleura, causam pleuritidis esse. Ut etiam, quæ prolixius disputavimus, in nervum cogantur, cuilibet apparebit, plus probabilitatis in nostra de vena azyga sententia inesse, quam veterum opinioni de pleura. Quod si videlicet, pleura membrana tantam inflammationem idiopathice non admittit, nec sputum sua natura præparare potest: Quod si, omnis inflammatio a sangvine depen-

dependet, vena autem azygos cum ramis unicum eſt vas, per ambitum pectoris divaricatum, quo læſo circulus læditur ſangvinis: Quod ſi ſtructura azygæ, tum propter proportionem circuli ad venam cavam ipſi ſubordinatam, tum propter fornicem orificii muſculoſum, ad congeſtiones ſangvineas aptior eſt, pleura: Quod ſi, complicatio nervorum cum ramis azygæ ſtagnationem promovere, adeoque tenſione ſua dolores punctorios ſeu pleuriticos facilius producit, quam pleura producere poteſt: Quod ſi denique præparatio ſputi partim ex craſi ſanguinis, partim ex nexu azygæ cum trachea expeditior eſt, quam ex conditione pleuræ, quis exinde non videt, ſatis præſidii nobis eſſe tum in ſtructura pleuræ, tum in ſtructura azygæ, tum in congeſtionibus ſangvineis, tum in ortu dolorum, tum in præparatione ſputi, ad defendendam ſententiam veteribus adverſam.

XXI.

Nemini jam mirum videatur, quod nomine pleuritidis uſi ſimus, cum pleuram membranam propemodum, quanquam non per

omnia, a cauſa pleuritidis excludamus, quandoquidem vel tyroni in græcis ex evolutione Lexici notum eſſe poteſt, πλευρὰν non tantum membranam illam, quæ veteribus alias ὑπεζωκὼς dicitur, ſed etiam coſtam ſeu latus denotare, atque ſic pleuritidem nobis idem eſſe poſſe, quam morbum coſtalem ſeu lateralem, quorſum multos auctores, ſi opus eſſet, allegare poſſem. Neque temeritati tribuatur, quod coacti, definitionem pleuritidis vulgarem, qua differentiam ſpecificam pauliſper immutemus, (inviti alias antiquos lapides movere ſolemus, nec inficior, mihi ſæpius antiquam Senis Coaci deſcriptionem placuiſſe, quam de Pleuritide ejusque differentia a Peripnevmonia *Lib. I. p. m.* 15. 16. *de morb.* dedit, ubi inprimis lectorem curioſum venularum intercoſtalium crebrior commemoratio delectabit:) in genere etiam definitionis huc usque conſtituto nihil deſideratur. Conſentimus quippe, pleuritidem eſſe inflammationem in ambitu pectoris; in eo vero liceat pauliſper, modeſte tamen, recedere a communi ſententia, quod non in pleura, ſed in venæ azygæ ramis tum ex ſangvine abundante in craſi

læſo,

læſo, tum mechaniſmo ipſius venæ oriatur. Conſentimus quoque in diviſione pleuritidis communiter recepta, quod ſit vel vera exquiſita febrem acutam inflammatoriam comitem habens, vel ſpuria ſeu notha, vel occulta, vel manifeſta, vel aſcendens, vel deſcendens, vel vaga, vel periodica, vel benigna, vel maligna, vel ſimplex, vel compoſita.

XXII.

Ad hæc vereor prætermittere, Pleuritidem noſtram pro varietate partium inflammatarum varia ſortiri nomina ſicut etiam libenter concedimus *Stahlio*, quod Pleuritis prout a nobis deſcripta fuit, paulo rarior ſit morbus, ita facile fieri poteſt, ut vel alteruter pulmonum lobus vel uterque inflammetur, quo caſu nomina in medicorum ſcholis recentiorum more variari ſolent, nam ſi alteruter pulmonum lobus ardeat, *pleuropnevmonia* dici conſvevit, ſin uterque *peripnevmonia*. Interim obſervandum puto, ſi accurate philoſophari velimus, pleuropnevmonia non ſuperficialem alterutrius pulmonum lobi inflammationem requirit, ſed totalem,

lem, atque ad interiora penetrantem, annuente Viro Cl. jam laudato. Quod ſi vero eveniat, ut pulmones ita ſuperficiarie inflammentur, illud non fieri exiſtimo, niſi per conſenſum venarum bronchialium, atque veram eandemque ſimplicem pleuritidem manere. Quapropter inique, meo quidem judicio, carpitur *Laurentius* a *Gvelfalione*, quod quatuor pleuritides ſtatuerit, intercoſtalem nempe, quæ ſuperiorum coſtarum exiſtit, hypochondriacam, quæ inferiorum eſt & notharum, anticam, quæ ſterni, tandemque thoracicam, quæ dorſalis appellatur, unde ſubdit, a quatuor venis derivari, priorem a ramo intercoſtali, ſecundam azyga, tertiam mammaria, quartam a thoracicis. Hic Vir, ut ingenue dicam, quid ſentiam, hac quadruplicis pleuritidis diviſione, ignorantiam Anatomices accuratioris, haud levem prodit quidem, ſi vero ea polluiſſet ſcientia, qua recentiores noſtri, plane non dubito, quin parem nobiſcum foverit opinionem, parique ſermone fuerit elocuturus, atque hinc potius excuſandus erat *Gvelfalioni*, quam rigoroſe taxandus.

XXIII.

XXIII.

Nonnullæ antiquioribus uſuales Pleuritidis differentiæ, recentiorum dogmatibus itidem accommodari poſſunt, nec uſu in hiſtoria morborum carent. Ita pleuritis ſicca, juxta *Hippocrat.* pulmonibus exareſcentibus incongrue adſcripta, de ea erit interpretanda, quæ ægrotum citra ſputi vel evacuationem, vel ejus ſuppreſſionem cum graviſſima tuſſi jugulat, vel quæ ex mente *Langii* muco ita tenui & non rite viſcido conſtat, ut fiſtulæ pulmonalis parietibus adhærere, adſcendere, & exſcreari poſſit, ſed incraſſantibus medicamentis, ut promoveatur, opus habeat. Pleuritis ſeroſa, ſeu catarrhalis, a fluxionibus capitis verſus pectus irruentibus, ſanguineæ opponitur. Illa, uti criticas evacuationes ſeri, in capite ſuppreſſas atque cacochymiam reſpicit, ſic hæc plethoram & congeſtiones ſangvinis pro fundamento habet, & ſatis ſuperque arguit, medicos parentes ea jam tum approbaſſe, quæ recentiores magis perſpicue demonſtrant.

XXIV.

Propterea haud neceſſarium eſſe arbitror, ut, tum reliquas cauſas remotiores, tum diagnoſin prolixiorem atque prognoſin, tum totam therapiam ſpecialem, annectamus, cum omnia noſtræ definitioni ex aſſe quadrent, nec invicem ſibi contrarientur. Ex poſterioris fontibus tantum chirurgicis adhuc annotantes, ſcarificationis in latere affecto Pleuritide, nec non uſus hirudinum, in praxi moderna haud frequentem inveniri mentionem, cum jam *Celſus*, *VVilliſius*, & *Rulandus*, præſertim ventoſarum circa ſcapulas, nec non *Joubertus* & *Heurnius* ſanguiſugarum circa nates, ſvaſores extiterunt. *Lanciſius* cucurbitulas ſupra locum dolentem cute prius inciſa affixas, tum in vera, tum notha Pleuritide, interdum poſt ſectam jam venam, præſtantiſſimam medelam attuliſſe expertus eſt, incantamenti ſiquidem inſtar, ut ait, educto ſangvineo ſtimulo, dolores evulſos, & febrim mitigatam fuiſſe, modo non pulmones afficiantur aut ſputum critice erumpat. Vere dignæ igitur hæ eſſent obſervationes, ut etiam apud nos,

earum virtus in ſubjectis ſucculentioribus, & plethoricis, comprobaretur, aſſerente inprimis *Celſo* modo laudato, cucurbitulas, omiſſa quoque propter defectum virium Phlebotomia, ſecure applicari poſſe.

XXV.

Quod reliquum eſt, velim exiſtimes B. L. hiſce pagellis nonnulla inſuper addi potuiſſe, cuncta vero nobis, intra limites Speciminis Inauguralis nos continentibus, ex ſcriptis Medicorum priſcis æque ac modernis ad ſcopum ſpectantia, haud transſcribenda fuiſſe. Sin igitur palato forſan Tuo arrideant, mecum benevole conſentias, ſin minus, conatus haud, quæſo, improbes, quin Tibi perſvadeas potius, me exercitii gratia dixiſſe

TANTVM.

NOBI-

NOBILISSIMO ATQVE CLARISSIMO
CANDIDATO
S. P. D.
PRAESES.

Pleuritidis veræ, veram atque genuinam causam pariter ac sedem dum exponis, arduum satis atque difficile in Te suscipis negotium conficiendum. Hoc enim argumentum non ita pridem Summorum in Italia Medicorum exercuit ingenia, qui hactenus recepta in Scholis opinione non contenti, paulo accuratius in veritatem hujus rei inquirentes, veteribus placitis nova inventa addiderunt, morbique lateralis rationem dilucide magis & distincte ob oculos quasi posuerunt. De hac vero materia solide, erudite atque eleganter disseruisti, in præsenti abs TE elaborato Specimine Inaugurali, in quo ingenii TVI vires, eruditionemque egregiam, ejusdemque hactenus abs TE comparatos magna cum solertia Thesauros, satis superque demonstras. Dum itaque vestigiis majorum TVORVM, & maxime Beati TVI Parentis, Viri quondam Optimi & in Arte Salutari celeberrimi insistis, ego certe hac de re vehementer lætor, TIBIque de præsenti eruditionis TVÆ insignis Specimine, nec non de suscipiendo itinere erudito ad exteras nationes ex animo gratulor. Age Doctorande *Clarissime, inquire porro, quemadmodum hactenus fecisti, in veritates & rationes nostræ artis, remque TVAM apud exteros etiam age feliciter. Deus vero immortalis adsit sua gratia in posterum tuis conatibus, & TE Itineris labores sustinentem semper salvum atque sospitem præstet, ita ut TE eodem per divinam gratiam feliciter confecto, in Patriam dulcissimam reducem, & multis artibus auctum locupletatumque, suaviter complecti, TEque cum TVIS mihi summopere suspiciendis, bene valere pergaudere queamus. Cæterum TE PATRONIS Illustrissimis ac Summis humillime commendo, atque, ut TE TVOSque conatus clementer ac gratiose ulterius velint respicere, devotissime precor.*